

مۇھەممەد ئەلى سابۇنىي

قۇرئان كەرىم

ئەھكام ئايەتلىرىدىن تەپسىرلەر

(ئاياتۇلئەھكام)

- بىرىنچى قىسىم -

تەرجىمە قىلغۇچى: مۆمىنجان سىدىق

تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچىلەر: ئابدۇلغەنى ئابدۇلئەزىز

مۇھەممەد ئابدۇللاھ قارىم

تەھرىرى: مۇنەۋۋەر نىياز

كوررېكتورى: ئا. روزى توختى

توربەت ئادرېسى: <http://www.munber.org>

ئېلخەت: munber@munber.org

ئۇيغۇر تەرجىمە مەركىزى

روائع البيان
في
تفسير آيات الأحكام
من القرآن
محمد علي الصابوني

المجلد الأول

المترجم: مؤمنجان صديق

المراجع: عبد الغني عبد العزيز

محمد عبد الله قارم

المحرر: منورة نياز

الحاسوب: ع. روزى توختى

<http://www.munber.org>

munber@munber.org

مركز الترجمة الأويغورية

مۇندەرىجە

مۇندەرىجە ۋاقتىنچە بېرىلمىدى. كېيىن ئومۇمىي دەرسلەر بېرىلىپ بولغاندىن كېيىن ھەممىسىگە بىردەك مۇندەرىجە ئورۇنلاشتۇرىمىز.

@ كىملەركى الله نازىل قىلغان ئايەتلەر بويىچە ھۆكۈم قىلمايدىكەن، ئۇلار كاپىرلاردۇر ،
 @ الله نازىل قىلغان ئايەتلەر بويىچە ھۆكۈم قىلمايدىغان كىشىلەر زالىملاردۇر @ الله نازىل
 قىلغان ئايەتلەر بويىچە ھۆكۈم قىلمىغانلار پاسقلاردۇر .

قىسقىسى، ھەر تۈرلۈك ئىبادەتلەرنىڭ الله تائالا ھۇزۇرىدا توغرا ۋە ساغلام قوبۇل قىلىنىشى
 ئۈچۈن قۇرئان كەرىمنى، بولۇپمۇ ئۇنىڭ ھۆكۈم خاراكتېرلىك ئايەتلىرىنى چۈشىنىش،
 بۇيرۇقلىرىنى ئىزچىل ئىجرا قىلىش، چەكلىمىلىرىدىن قەتئىي يېنىش، نېمىنىڭ ھالال، نېمىنىڭ
 ھارام ئىكەنلىكىنى بىلىش، ھايات يولىدا دۇچ كەلگەن مەسىلىلەردە ئۇنىڭغا مۇراجىئەت قىلىش،
 مەبلى پايىدىسىغا ياكى زىيىنىغا بولسۇن، ئۇنىڭ ھۆكۈملىرىگە شەرتسىز بويسۇنۇش ۋە ئەمەل
 قىلىش ئىمان - ئىسلامنى دەۋا قىلغان، شۇنداقلا ئاخىرەتتە بەختكە ئېرىشكۈچىلەردىن بولۇشنى
 كۆزلىگەن ھەر بىر مۇسۇلماننىڭ باش تارتىپ بولمايدىغان بۇرچىدۇر. بۇ ھەقتە قوللىنىدىكى
 مۇھەممەد ئەلىي ساۋىنىڭ «رەۋائىلۇل بەيان فى تەفسىرى ئاياتىل ئەھكام مىنەل قۇرئان»
 يەنى «قۇرئان كەرىم ئەھكام ئايەتلىرىدىن تەپسىرلەر» ناملىق ئەسىرى سىزگە ئەڭ ياخشى
 ياردەمچى بولالايدۇ. چۈنكى ئۇ، ئىسلام دۇنياسىدا مۇشۇ ھەقتە يېزىلغان ئەڭ ئېسىل، قىممەتلىك
 ئەسەر بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. مۇئەللىپ مۇھەممەد ئەلى ساۋىنى ئۇنى يېزىشتا ھۆكۈم خاراكتېرلىك
 ئايەتلەر ھەققىدە يېزىلغان نۇرغۇن نوپۇزلۇق كونا - يېڭى تەپسىرلەردىن پايدىلىنىپ، ئۆزگىچە
 ئالاھىدىلىك ۋە يېڭى ئۇسلۇب بويىچە تۈزۈپ چىققان. تېمىلارنى ئايرىم - ئايرىم بۆلۈملەرگە
 بۆلۈپ ناھايىتى رەتلىك، ئاسان ۋە چۈشىنىشلىك قىلىپ بايان قىلغان. مەزھەب
 ئەسەبىيەتچىلىكىنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ، ئىلگىرى ۋە كېيىن ئۆتكەن سۈننى ئەقىدىسىگە
 تەۋە فىقھىي شۇناسلارنىڭ ھۆكۈم خاراكتېرلىك ئايەتلەر ھەققىدىكى چۈشەنچىلىرىنى، پىكىرلىرىنى،
 قاراشلىرىنى، يەكۈنلىرىنى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شۇ ھۆكۈم ئايەتلىرىگە زىچ
 مۇناسىۋەتلىك ھەدىسلىرى، ساھابىلار ۋە تابىئىنلارنىڭ ئىجتىھادلىرى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ،
 ئىنچىكىلەپ چىقارغان ھۆكۈملىرىنى ئەينەن نەقىل قىلغان. كۈچلەندۈرۈشكە تېگىشلىك
 ھۆكۈملەرنى ھېچقايسى تەرەپكە يان باسماستىن كۈچلەندۈرگەن. مۇسۇلمانلار نۆۋەتتە دۇچ
 كېلىۋاتقان يېڭى مەسىلىلەرگە ئەتراپلىق جاۋاب بەرگەن، بەزى ھۆكۈملەر ئۈستىدە ئىسلام
 دۈشمەنلىرى مۇستەشىرىقلارنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ دېيىشىغا ئۇسۇل ئوينىيدىغان ئىمانى ئاجىز
 مۇسۇلمانلارنىڭ بۇرمىلاش خاراكتېرلىك قاراشلىرىغا قاتتىق رەددىيە بەرگەن.

بۇ كىتاب ئەنە شۇنداق ئەۋزەللىكلەرگە ئىگە بولغاچقا، بىز ئۇنى قابىلىيىتىمىزنىڭ
 چەكلىك، ئىقتىدارىمىزنىڭ يېتەرسىز، ئىلمىي سەۋىيىمىزنىڭ كەمچىل بولۇشىغا قارىماي تەرجىمە
 قىلىپ ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرى بىلەن يۈز كۆرۈشتۈرۈشنى، بۇ ساھەدىكى بوشلۇقنى ئازراق
 بولسىمۇ تولدۇرۇشنى مۇۋاپىق تاپتۇق، ھەمدە الله نىڭ مۇۋەپپەقىيەت قىلىشى بىلەن تەرجىمىنى
 غەلبىلىك ھالدا پۈتتۈردۈق. شۇنىسى ئېنىقكى، بۇ كىتاب بىز ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرىغا نىسبەتەن
 مۇشۇ ساھەدىكى تۇنجى بۈيۈك ئەسەر بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. شۇڭا تەرجىمە جەريانىدا مەلۇم
 خاتالىق، نۇقسان، يېتەرسىزلىكلەرنىڭ كۆرۈلۈشى تەبىئىي. كەڭ ئوقۇرمەنلەرنىڭ تەنقىد، پىكىر،
 تەۋسىيىلىرىنى ئايماسلىقىنى چىن دىلىمىزدىن ئۈمىد قىلىمىز.

. 2 0% 6 à 0A ŭà ø á ŭ 4
 . 2 0% 6 à 0A ŭà ø á ŭ 4
 . 2 0% 6 à 0A ŭà ø á ŭ 4

بىز كەڭ ئوقۇرمەنلىرىمىزگە شۇنىمۇ ئەسكەرتىپ ئۆتۈمىزكى، بۇ كىتاب ھۆكۈملەردە مەشھۇر تۆت مەزھەبىنىڭ ۋە زاھىرى مەزھىبىنىڭ پىكىرى - قاراشلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدۇ. ئەمما دىيارىمىز مۇسۇلمانلىرىنىڭ كۆپچىلىكى ھەنەفى مەزھىبى بويىچە ئەمەل قىلىدۇ. بىز بىر ھۆكۈم ھەققىدە ئوخشىمىغان قاراشلار ئوتتۇرىغا قويۇلغان مۇنداق كىتابنى تەرجىمە قىلىپ، دىيارىمىز مۇسۇلمانلىرىنىڭ ئارىسىغا ئىختىلاپ تېرىشنى ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ مەزھەب چۈشەنچىسىنىڭ ئازراق بولسىمۇ ئايدىڭلىشىشىنى، ئىسلام دۇنياسىدا كەڭ تارقالغان باشقا مەزھەبلەرنىڭمۇ بارلىقىنى كۆرۈۋېلىشىنى، ئۇ مەزھەبلەرنىڭمۇ ئۆز قاراشلىرىدا ئايەتلەرنى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىنى دەلىل قىلىدىغانلىقىنى چۈشىنىۋېلىشىنى، شۇڭا ئۆز مەزھىبىنى پەلەككە كۆتۈرۈپ باشقا مەزھەبلەرنى قارىلىماسلىقىنى، شاخچە ھۆكۈملەر ھەققىدىكى پىكىر ئوخشىماسلىقىنى بىنا قىلىپ ئىختىلاپ تۇغدۇرماستىقىنى، ئۆزىنىڭ دىنىي قېرىندىشىغا دۈشمەنلىك بىلەن قارىغانلارنىڭ ئىمانغا نۇقسان يېتىدىغانلىقىنى ئۇنتۇپ قالماستىقىنى، بۇ مەسىلىدە كەڭ قورساق بولۇشنىڭ لازىملىقىنى مەقسەت قىلدۇق.

ئىجتىھاد نۇقتىسىدىن ئالغاندا، ئىجتىھاد قىلىش سەۋىيىسىدە بىلىمى بولمىغان مۇسۇلمانلارنىڭ بۇ تۆت مەزھەبتىن بىرىگە ئەگەشكىنى ياخشى. مۇنداق قىلغانلىق ھەرگىزمۇ قۇرئان ۋە سۈننەتكە خىلاپلىق قىلغانلىق، مەزھەب ئىگىسىنىڭ پىكىرىنى كۆككە كۆتۈرگەنلىك بولمايدۇ. چۈنكى بۇ تۆت مەزھەبىنىڭ ھەر بىرى بىرەر مەسىلىدە توختالسا، ئالدى بىلەن قۇرئانغا، ئاندىن سۈننەتكە، ئاندىن ساھابىلارنىڭ ۋە تابتۇنلارنىڭ شۇ مەسىلە ئۈستىدىكى ئىجتىھادلىرىغا مۇراجىئەت قىلىدۇ، ئاندىن مەزكۇر دەلىللەرنى بىرلەشتۈرۈپ ئەتراپلىق ھالدا يەكۈن چىقىرىدۇ. ئۇلار ھەرگىزمۇ دەلىلسىز ۋە قارىغۇلارچە ھۆكۈم چىقارمايدۇ. ئۇلارنىڭ ياشىغان زامانى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ زامانىغا يېقىندۇر. شۇڭا ئۇلار قۇرئان ۋە سۈننەتنى چۈشىنىشتە كېيىن كەلگەن ئۆلىمالاردىن كۆپ ئەۋزەللىكلەرگە ئىگە.

ھەر بىر مۇسۇلماننىڭ ئۆزى موھتاج بولغان بارلىق بىلىملەرنى قۇرئان ۋە سۈننەتتىن ئۆگىنىپ، ھايات يولىدا ئەمەلىيلەشتۈرۈپ كېتەلىشى ئاسانغا توختمايدۇ. ھەر ئەسىردە ياشىغان مۇسۇلمانلار ئۆزلىرى دۇچ كەلگەن مەسىلىلەرنى زامانداش ئۆتكەن نوپۇزلۇق ئۆلىمالاردىن سوراپ ئۆگىنىپ ئەمەل قىلىدۇ. ئەگەر ئۇلار قۇرئان ۋە سۈننەت بويىچە ھۆكۈم قىلمىسا، ئۇلارنىڭ سۆزلىرى ئېتىبارغا ئېلىنمايدۇ، ئۆلىما دەپمۇ ئاتالمايدۇ. بىلىمگەننى ئۆلىمالاردىن سوراپ ئۆگىنىش تەبىئىي ئەھۋال دۇر. ئۆلىمالار پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋارىسلىرىدۇر، ئۇلارنىڭ گۆشلىرى زەھەرلىكتۇر، ئۇلارغا تىل تەككۈزۈش، ئۇلار بىلىمگەننى بىز بىلدۈق دەپ كۆرەنلەپ كېتىش بىلىمسىزلىكنىڭ ئالامىتىدۇر، شۇنداقلا ئۇچىغا چىققان ھاماقەتلىك ۋە يەسكەشلىكتۇر. ئىنسانلار پەرىشتە ئەمەس. ئىلگىرى ئۆتكەنلەر خاتالاشقان بولسا، خاتاسىنى تۈزىتىپ ئىلگىرىلەپ مېڭىش، كېيىن ئۆتكەن ھەر بىر ۋىجدان ئىگىسىنىڭ باش تارتىپ بولمايدىغان مەجبۇرىيىتىدۇر. شۇڭا بىز مۇسۇلمانلار مەزھەب ئىگىلىرىگە ھەرگىزمۇ ھۆرمەتسىزلىك قىلماسلىقىمىز، ئىجتىھاد قىلىشقا ئىقتىدارىمىز بولسا، ئۆزىمىز ئىجتىھاد قىلىپ قۇرئان ۋە سۈننەتكە ئۇيغۇن ھالدا يول تۇتۇپ مېڭىشىمىز، ئۇنداق ئىقتىدارىمىز بولمىسا، دىلىمىز تەسكىن تاپقان، كۆڭلىمىز قانائەتلەنگەن مەزھەبتىن بىرىگە ئەگىشىشىمىز، ھەرگىزمۇ تەپرىقچىلىك قىلماسلىقىمىز، ھېلى بۇ يولغا ھېلى ئۇ يولغا مېڭىپ، نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىدىغانلاردىن بولۇپ قالماستىقىمىز، ئۆزىمىز ئەگەشكەن مەزھەبىنى ياكى پىكىر ئېقىمىنى باشقىلارغا تاڭماسلىقىمىز، مەزھەب

ئەسەبىيەتچىلىكى قىلماسلىقىمىز كېرەك. ئەڭ ياخشىسى، بۇ مەسىلىنى ئۆزىڭىزنىڭ ۋىجدانىغا، دىلىڭىزنىڭ تەقۋادارلىقىغا قويۇپ بېرىيلى!

ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەنلىرىمىزنىڭ چۈشەنچىسىگە تېخىمۇ پايدىلىق بولسۇن ئۈچۈن تۆۋەندىكى بىرقانچە نۇقتىنى تىلغا ئېلىپ ئۆتىمىز:

1 - ھۆكۈم ئايەتلىرى تەپسىرى قۇرئان كەرىمدىكى ھۆكۈم خاراكتېرلىق ئايەتلىرىنى ئىنچىكىلەپ تەتقىق قىلىپ، شۇ ئايەتلىرىدىكى ھۆكۈملەرنى ئوتتۇرىغا قويدۇ.

2 - ئۆلىمالارنىڭ مەلۇم ئايەت ئۈستىدىكى ئوخشىمىغان قاراشلىرى ئۇلارنىڭ شۇ ئايەتنىڭ نازىل بولۇش تارىخىنى، نازىل بولۇشقا سەۋەب بولغان ۋەقەلىكىنى، ئۇنىڭ لۇغەت مەنىسىنى، شۇ ئايەت بىلەن زىچ مۇناسىۋەتلىك ھەدىسلىرىنى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋە ساھابىلارنىڭ تەپسىرىنى ئىنچىكىلەپ تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىش جەريانىدا كېلىپ چىققان بولۇپ، قارىماققا ئىختىلاپتەك كۆرۈنسىمۇ، ئۇلار شۇ قاراشلارنى ئوتتۇرىغا قويۇشتا مەزكۇر دەلىللەرگە تايانغان.

3 - مۇئەللىپ بۇ كىتابنى تۈزۈشتە ئون تۈرلۈك نۇقتىنى ئاساس قىلغان بولۇپ، ئۇنىڭ ئىككى تۈرى ئايەتلىرنىڭ قىرائەت ۋە ئەرەب تىلى گىرامماتىكىسىغا ئائىت بولغاچقا، بىز ئۇلارنى ئۇيغۇر ئوقۇرمەنلىرىمىزگە پايدىسىز دەپ قاراپ، تەرجىمە قىلماي ئۆتۈپ كەتتۇق.

4 - بۇ كىتاب قۇرئان كەرىمدىكى ھۆكۈم ئايەتلىرىنىڭ ھەممىسىگە ۋەكىللىك قىلالمايدۇ. چۈنكى مۇئەللىپ مەلۇم سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن ئۆزى مۇھىم دەپ قارىغان ماۋزۇلارغا ئائىت ئايەتلىرىنى تاللاپ تەپسىر قىلغان.

5 - بۇ كىتابتا كۆپ تىلغا ئېلىنىدىغان تەپسىرشۇناس ۋە فىقھىشۇناس ئىماملار، ئۇلارنىڭ بۇ ساھەدىكى تەپسىرلىرى ۋە ئىلمىي ئەسەرلىرى قىسقىچە تونۇشتۇرۇلۇپ كىتابنىڭ ئاخىرىغا بېرىلدى.

6 - بۇ كىتابتا ئايەتلىرنىڭ تەرجىمىسى مۇھەممەد سالىھ داموللا ھاجىمنىڭ قۇرئان كەرىم تەرجىمىسىدىن ئېلىندى. ئايرىم سۆز ۋە جۈملىلەر بۇ كىتابنىڭ ئېھتىياجى بويىچە ئۆزگەرتىلدى.

ئاخىرىدا، اللە تائالادىن بۇ كىتابنى كەڭ ئوقۇرمەنلىرىمىزگە پايدىلىق قىلىشىنى، كىتابنىڭ مۇئەللىپىگە، ئۇنى تەرجىمە قىلىپ تارقىتىش ئۈچۈن ماددىي ۋە مەنىۋىي جەھەتتىن كۈچ سەرپ قىلغۇچىلارغا، ئوقۇپ ئەمەل قىلغۇچىلارغا ھەر ئىككى ئالەمدە بەخت ئاتا قىلىشىنى ئۈمىد قىلىمىز!

اللە سىزگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك بەخت - سائادەت ئاتا قىلغاي!

ئۇيغۇر تەرجىمە مەركىزى
ھىجرىيە 1427 - يىلى، زۇلقەئدە
مىلادى 2006 - يىلى، دىكابىر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تەقرىز

جىمى ھەمدۇسانالار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھ غا خاستۇر. ئاللاھ ئەڭ ئېسىل پەيغەمبىرى، ئەڭ شەرەپلىك مەخلۇقى، ئىلگىرى ۋە كېيىن ئۆتكەن ئىنسانلارنىڭ سەردارى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە - تاۋابىئاتلىرىغا ۋە پۈتۈن ساھابىلىرىگە رەھمەت قىلسۇن!

پۈتۈن تىرىشچانلىقلار سەرپ قىلىنىشقا تېگىشلىك بولغان، ئۆلىمالار ئۆگىتىش، تەپسىر قىلىش، چۈشەندۈرۈش، دەرس قىلىپ ئوقۇش، ئوقۇتۇش ۋە ھۆكۈم چىقىرىش بىلەن مەشغۇل بولىدىغان ئەڭ ياخشى كىتاب ھەقىقەتەن ئاللاھ نىڭ كىتابى قۇرئان كەرىمدۇر. ﴿ئۇنىڭغا ئالدىدىنمۇ، ئارقىسىدىنمۇ (يەنى ھېچقايسى تەرىپىدىن) باتىل يۈزلەنمەيدۇ، ئۇ ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى، مەدھىيىگە لايىق ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر﴾ . ئۇ ئىنسانلارنىڭ يېتەكچىسىدۇر، ئىنسانلارنى توغرا يولغا دەۋەت قىلىشقا چىقىرىلغان ئەڭ ياخشى ئۈمىدەتنىڭ دەستۇرىدۇر. ئاللاھ تائالا ئۇنى ئۆزگەرتىلىشتىن، بۇرمىلىنىشتىن قوغداشنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان بولۇپ، بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: ﴿قۇرئاننى ھەقىقەتەن بىز نازىل قىلدۇق ۋە چوقۇم ئۇنى قوغدايمىز﴾ . ئاللاھ تائالا ئۇنى دەرس قىلىپ ئوقۇشنى ئاسان قىلغان بولۇپ، بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: ﴿ھەقىقەتەن بىز قۇرئاننى ھېزى ئۈچۈن ئاسان قىلدۇق، ئىبرەت ئالغۇچى بارمۇ؟﴾ .

ئىلگىرى ۋە كېيىن ئۆتكەن كاتتا ئۆلىمالارنىڭ قۇرئاننى تەپسىر قىلىشى، تېخىمۇ كېيىنكى يىتپ چۈشەندۈرۈشى، مۇھەممە ۋە مۇتەشەببىھ ئايەتلەرنى بايان قىلىپ بېرىشى، يوشۇرۇن سىرلىرىنى ئېچىپ بېرىشى، كىشىنى ھەيرەتتە قالدۇرىدىغان جايلارنى ئالاھىدە تىلغا ئېلىشى، ھالال ۋە ھارامنى بىلىش ئۈچۈن ھۆكۈم ئايەتلىرىنى دائىرىگە ئېلىشى، بۇيرۇق ۋە چەكلىمە ئايەتلىرى ئۈستىدە كەڭ توختىلىشى، شەرئەت ھۆكۈملىرىنى ئىنچىكىلەپ چىقىرىشى — مانا بۇلار قۇرئان كەرىمنى قوغداش ۋە ئۇنى ئوقۇشنى ئاسانلاشتۇرۇش ۋاسىتىلىرىدۇر.

ئىلگىرى ئۆتكەن ئۆلىمالار (ئاللاھ ئۇلارغا رەھمەت قىلسۇن!) قۇرئان كەرىمنى تەپسىر قىلىشتا، بولۇپمۇ ھۆكۈم ئايەتلىرىنى مەخسۇس ئۇسلۇب بىلەن تەپسىر قىلىشتا ناھايىتى جىق خىزمەت قىلغان بولسا، كېيىن ئۆتكەن ئۆلىمالارمۇ شۇلارنىڭ ئىزىنى بېسىپ مۇۋەپپەقىيەتلىك خىزمەتلەرنى ئىشلەپ كەلدى، دۇنيا تىرىكچىلىكىدىن ئوقۇشقا،

سۈرە فۇسىسلەت، 42 - ئايەت .

سۈرە ھىجر، 9 - ئايەت .

سۈرە قەمەر، 17 - ئايەت .

چوڭقۇرلاپ چۈشىنىشكە ۋە تەتقىقات ئېلىپ بېرىشقا بۇرۇلغان ئوقۇغۇچىلار ئۈچۈن تەسكە توختىغان نۇرغۇن قىيىن مەسىلىلەرنى ھەل قىلدى، ئۇلارنىڭ ئىجتىھاد يولىغا ۋە بۇ ساھەدىكى تىرىشچانلىقىغا يېڭى چۈشەنچىلەرنى ئېچىپ بەردى. شۇڭا كېيىن ئۆتكەن ئۆلىمالارمۇ رەھمەت ئېيتىلىشقا ۋە ئەجرگە لايىقتۇر. بىز ئىلگىرى ۋە كېيىن ئۆتكەن ئۆلىمالاردىن ھېچكىمنىڭ ئىسمىنى تىلغا ئېلىپ ئولتۇرمايمىز، چۈنكى ۋاقىت بۇنىڭغا يار بەرمەيدۇ. بىز پەقەت بۇ يەردە مۇئەللىپىگە ھۆكۈم ئايەتلىرىنى تەپسىر قىلىشتا ئىلگىرى ۋە كېيىن ئۆتكەن تەپسىرشۇناسلار ئورتاقلاشقان «رەۋائىئۇل بەيان فى تەپسىرى ئاياتىل ئەھكام مىنەل قۇرئان» ناملىق بۇ كىتاب ئۈچۈن تەقىرىز يېزىش ئۈستىدە توختىلىش بىلەنلا چەكلىنىمىز. بۇ كىتابنىڭ مۇئەللىپى ئۇستاز مۇھەممەد ئەلى سابۇنى بولۇپ، تىنچ - ئامان قىلىنغان شەھەر مەككىدىكى شەرىئەت ۋە ئىسلام دەرسلىرى پاكولتېتىدا ئوقۇتقۇچىلىق بىلەن شۇغۇللانغان.

ئۇستاز مۇھەممەد ئەلى سابۇنى ئىلىم - مەرىپەت ساھەسىدە ئاكتىپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ، پۇرسەتنى غەنىمەت بىلگەن، توغرا يولغا يېتەكلىگۈچى، ئاخىرقى نەتىجە ۋە پايدىنى نىشان قىلغۇچى ئىلمىي كىتابلارنى يېزىشتا زامان بىلەن بەسلەشكەن داڭلىق ئالىم بولۇپ، كۆپچىلىككە تونۇشتۇرۇش ھاجەتسىزدۇر. ئۇنىڭ ئىلمىي ئەسەرلىرى ئۇزۇندىن ئۇزۇنغا كىتاب كۆرۈش، تەتقىق قىلىش ۋە يەكۈنلەش ئەمگىكىنىڭ نەتىجىسىدۇر. ئۇنىڭ شۇ ئەسەرلىرىدىن بىرى بولسا، بىز بۈگۈن كەڭ ئىلىم ئىگىلىرىگە، بەلكى ئۆلىمالارغا سۇنۇش ئالدىدا تۇرغان بۇ كىتابى بولۇپ، چوڭ ئىككى قىسىمدىن تەشكىل تاپىدۇ. مەن بۇ كىتابنى مۇشۇ ساھەدە يېزىلغان ئەڭ ياخشى كىتابلاردىن بىرى دەپ قارايمەن. چۈنكى ئۇ، ئىلگىرى يېزىلغان پىكرى قاراشلىرى مول ۋە ناھايىتى پايدىلىق بولغان كىتابلار بىلەن يېڭى يېزىلغان رەتلەش ۋە ئۇسلۇب جەھەتلەردە ئۆزگىچە ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە كىتابلارنى ئۆزئارا بىرلەشتۈرىدۇ.

بىز مۇئەللىپنىڭ بۇ كىتابقا يازغان مۇقەددىمىسىنى ئوقۇش بىلەنلا ئۇنىڭ بۇ كىتابنى رەتلەپ يېزىپ چىقىشتا قانچىلىك زور تىرىشچانلىقلارنى كۆرسەتكەنلىكىنى ئەلۋەتتە تەسەۋۋۇر قىلالايمىز. چۈنكى ئۇ ئۆزى يازغان مۇقەددىمىدە بۇ كىتابنىڭ ھۆكۈم ئايەتلىرى ھەققىدە ئون تۈرلۈك نۇقتىنى ئاساس قىلغانلىقىنى تىلغا ئالغان بولۇپ، ئۇنىڭ ھەممىسى ئىنتايىن ئەھمىيەتلىك ۋە مۇھىم نۇقتىلار بولغاچقا، ئوقۇغۇچىلارنىڭ چۈشەنچە، ئىزدىنىش، قۇرئان كەرىمنىڭ سىرلىرىنى ئېچىش جەھەتلەردىكى ئەقىل - ئىدراكىنى تېخىمۇ ئاشۇرىدۇ.

ئۇنىڭدىن باشقا يەنە، مۇئەللىپ (الله ئۇنىڭغا كاتتا ساۋاب ئاتا قىلسۇن!) بۇ كىتابنى يېزىشتا ھۆكۈم ئايەتلىرىنى چۈشەندۈرۈش بىلەن بىرگە ئىسلامنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا ئوچۇق ۋە روشەن رەۋىشتە باھا بېرىدۇ، بۇ كىتابنىڭ ئىككىنچى قىسمىدىكى «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆيلىنىشى ھەققىدىكى ھۆكۈملەر» دېگەن ماۋزۇدا ئىسلام دۈشمەنلىرى ئىچىدىن بۇ ساھەدە قەلەم تەۋرىتىپ، ئۇلۇغ پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد

ئەلەيھىسسالامنىڭ كۆپ خوتۇنلۇق بولۇش شەخسىيىتىگە تىل تەككۈزگەن بەزى نۇمۇسسۇزلارغا تېگىشلىك رەددىيە بېرىدۇ. مۇئەللىپ بۇ ماۋزۇدا كۆپ خوتۇنلۇق بولۇشنىڭ ھېكمىتىنى مەنتىقىگە ۋە ئەقىلگە ئۇيغۇن ھالدا چۈشەندۈرۈپ ئۆتىدۇ. شۇنداقلا ئۇ «ھىجاب ۋە قاراش ھەققىدىكى ئايەتلەر» دېگەن ماۋزۇدا ھىجاب توغرىلۇق ئەتراپلىق توختىلىدۇ، ئاياللارنىڭ قولى ۋە يۈزى ئەۋرەت ئەمەس دېگەن سەپسەتنى كۆتۈرۈپ چىقىپ ئاياللار يۈزىنى ۋە قولىنى يات ئەزلەرگە كۆرسەتسە بولىدۇ، دەپ چار سالغۇچىلارغا قاتتىق رەددىيە بېرىدۇ. ئۇ يەنە «مۇسۇلمان ئايالنىڭ ھىجابلىنىشى» دېگەن ماۋزۇدا ھىجاب توغرىلۇق قايتا توختىلىپ، ئەر - ئاياللارنىڭ ئۆزئارا ئارىلىشىپ ئۆتىشىدىن كېلىدىغان خىيىم - خەتلەرنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ، ياۋرۇپالىقلارنىڭ سۆزلىرىگە ھەمئەپەس بولغۇچى ئاتالمىش ئەقىللىقلارنىڭ پىكىرلىرىنىڭ بۇزۇق ئىكەنلىكىگە يېتەرلىك دەلىللەرنى كەلتۈرىدۇ، ئۇنىڭدىن ھەزەر قىلىش ھەققىدە ئوتتۇرىغا قويۇلغان توغرا چۈشەنچىلەرنى بايان قىلىدۇ. «رەسىم ۋە ھەيكەللەرنىڭ ھۆكۈمى» دېگەن ماۋزۇدا ئەتراپلىق توختىلىدۇ، تايانچلىق تەپسىر شۇناسلارنىڭ بۇ ھەقتىكى قاراشلىرىنى كەلتۈرىدۇ، رەسىمنىڭ ھارام قىلىنغانلىقىنى كۆرسىتىدىغان دەلىللەرنى، شۇنداقلا ئۇنىڭ ھارام قىلىنىش ئىللەتلىرىنى بايان قىلىدۇ، پەقەت جانسىز بولغان تەبىئەت مەنزىرىلىرىنى سىزىشنىڭ ھارام ئەمەسلىكىنى چۈشەندۈرىدۇ، رەسىم ۋە ھەيكەللەرنىڭ ھارام قىلىنغانلىقى ھەققىدە تۇغۇلغان شۈبھىلەرنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ ۋە ئۇنىڭغا قاتتىق رەددىيە بېرىدۇ.

بۇلارنىڭ ھەممىسى مۇشۇ يېڭى دەۋرنىڭ ئېچىپ تاشلاشقا ۋە ئىسلام نەزىرى بىلەن باھا بېرىشكە تېگىشلىك بولغان قىيىنچىلىقلىرى بولۇپ، مۇئەللىپ ئۇقۇشما سىلىقلاردىن يىراق بولغان ھالدا ناھايىتى ئوچۇق ۋە تولۇق شەكىلدە توختىلىدۇ. ئۇ، ئىسلام دىنى بىلەن پەخىرلىنىدىغان، ھاۋايى ھەۋىسىنى ئالدىدىن كېلىپ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتكە بۇيىسۇندۇرغان مۇسۇلماننىڭ مېڭىشىغا تېگىشلىك بولغان ئىسلامنىڭ ئەمەلى توغرا ئەھۋالىغا باھا بېرىشتە تەنە قىلغۇچىلارنىڭ تەنسىدىن، مالاھەت قىلغۇچىلارنىڭ مالاھەتتىن ھەرگىز قورقۇپ قالمايدۇ.

مۇشۇنچىلىك توختالسا، «رەۋائىئۇل بەيان» ناملىق بۇ كىتاب ھەققىدە قىسقىچە چۈشەنچە بېرىلگەن بولۇشىمىز مۇمكىن. ئاللا تائالادىن بۇ كىتابنى ئىنسانلارغا پايدىلىق قىلىشىنى، ئۇنىڭ مۇئەللىپىگە ئۇنىڭ سەرپ قىلغان تىرىشچانلىقى، قۇربانلىقى، قىممەتلىك ۋاقتى ۋە جاپالىق ئەمگىكى ئۈچۈن ئەجىر بېرىشىنى، ئىسلام جەمئىيىتىمىزدە ئۇنىڭغا ئوخشاش ھەقىقىي سۆزلەيدىغان، توغرا يولغا باشلايدىغان ئۆلىمالارنى كۆپلەپ چىقىرىپ بېرىشىنى چىن دىلىمىزدىن تىلەيمىز! ئاللا توغرا يولغا يېتەكلىگۈچىدۇر.

سەئۇدى ئەرەبىستان مائارىپ
مىنىستىرلىكى مەسلىھەتچىسى، ھەرەم
مەسجىدنىڭ خاتىبى:

ئابدۇللاھ ئابدۇلغەنى خەييىت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مۇئەللىپتىن

﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٤﴾﴾

﴿ھەقىقەتەن بىز قۇرئاننى ھېپزى ئۈچۈن ئاسان قىلدۇق، ئىبىرەت ئالغۇچى بارمۇ؟﴾

جىمى ھەمدۇسانا ئىنسانغا قەلەم بىلەن خەت يېزىشنى ئۆگەتكەن، ئۇنىڭغا ئۇ بىلىمگەن نەرسىلەرنى بىلدۈرگەن ئاللاھ غا خاستۇر. پۈتمەس - تۈگمەس رەھمەت ۋە سالاملار ئىنسانىيەتكە كەلگۈسىدىكى كاتتا بەخت - سائادەتتىن خۇش - خەۋەر بەرگۈچى، مەڭگۈ ئۈزۈلمەيدىغان ئېچىنىشلىق ئازاب - ئوقۇبەتتىن ئاگاھلاندۇرغۇچى، نۇرلۇق چىراق بولۇپ قاراڭغۇ - زۇلمەت باسقان بۇ ئالەمنى يورۇتقۇچى سەردارمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا بولسۇن! ئاللاھ ئۇنىڭ بىلەن نادانلىق ۋە كۇفۇرىنىڭ زۇلمەتلىرىنى ئۆچۈرۈپ تاشلىدى، بۇتپەرەسلىك ۋە ئازغۇنلۇقنىڭ يوللىرىنى بىتچىت قىلدى، تەۋھىد ۋە ئىمان مۇنبەرلىرىنى يۈكسەك كۆتۈردى. رەھمەت ۋە سالاملار ئۇنىڭ ئائىلە - تاۋابىئاتلىرىغا، ئىلىم - ئىرپاننىڭ قۇياشلىرى بولغان ساھابىلىرىگە ۋە ياخشى ئىشلارنى قىلىش بىلەن قىيامەت كۈنىگىچە ئۇلارغا ئەگەشكۈچىلەرگە بولسۇن!!!

شەك - شۈبھىسىزكى، ئاللاھ تائالانىڭ ئىنسانىيەتكە پارلاق نۇر قىلغان ئۇلۇغ كىتابى قۇرئان كەرىمگە خىزمەت قىلىش ئىنساننىڭ ئەڭ ياخشى ئەمەللىرىدىن بىرىدۇر، ئەڭ ئەۋزەل تىرىشچانلىقىدۇر. ئاللاھ تائالا ساماۋىي كىتابلارنى مۇشۇ كىتاب بىلەن ئاخىرلاشتۇردى، ئىنسانىيەتكە مۇنۇ سۆزى بىلەن چەكسىز ياخشىلىق ئاتا قىلدى: ﴿ئى ئىنسانلار! سىلەرگە پەرۋەردىگارىڭلار تەرىپىدىن (شانلىق مۆجىزىلەر بىلەن كۈچلەندۈرۈلگەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامدىن ئىبارەت) ئوچۇق دەلىل كەلدى، سىلەرگە روشەن نۇرنى (يەنى قۇرئاننى) نازىل قىلدۇق﴾ .

ئاللاھ تائالا بۇ ئۇلۇغ كىتاب قۇرئان كەرىمنى باشقىلارغا يەتكۈزگۈچىلەرنى ئىسلام دىنىنىڭ چىراقلىرى، ھەمىشە نۇر چېچىپ تۇرىدىغان يورۇق مەشئەللىرى، ئىسلام ئۈمىتىنىڭ پارلاق قۇياشلىرى قىلدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالاممۇ ئۇلارنى مۇشۇ ھاياتتا ئىقتىدا قىلىشقا تېگىشلىك شانلىق يېتەكچىلەر ساناپ مۇنداق دېدى: «ئۈمىتىم ئىچىدىكى ئەڭ شەرەپلىك كىشىلەر قۇرئاننى باشقىلارغا يەتكۈزگەن كىشىلەردۇر.» پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ سىنىپ كىشىلەرنىڭ مەرتىۋىلىرىنى بايان قىلىپ يەنە مۇنداق

سۈرە قەمەر، 17 - ئايەت.

سۈرە نىسا، 174 - ئايەت.

دېدى: «شەك - شۈبھىسىزكى، اللہ تائالا بۇ كىتاب بىلەن نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ مەرتىۋىلىرىنى يۇقىرى كۆتۈرىدۇ، ئۇنىڭ بىلەن يەنە نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ مەرتىۋىلىرىنى تۆۋەن قىلىدۇ.»

ئەنە شۇ ھۆرمەتكە سازاۋەر كىشىلەرنىڭ تىزىقىغا تىزىلىۋېلىشنى، گەرچە ئۇلارغا ئوخشىمىساممۇ يەنىلا ئۇلارغا ئوخشىۋېلىشنى چىن دىلىمدىن ياخشى كۆرىمەن. اللہ ئۇلارنىڭ ئەجرىلىرىدىن ماڭا كىچىككىنە بولسىمۇ نېسىپ قىلسا ئەجەپ ئەمەس. بىر شائىر مۇشۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن ئىكەن:

ئوخشىۋېلىڭلار ئۇلارغا، گەرچە ئۇلاردەك بولمىساڭلارمۇ،
ئېسىللەرگە ئوخشىۋېلىش ھەقىقەتەن بەخت - سائادەتتۇر.

اللہ تائالا ماڭا بۇ دىننىڭ ۋە ئىلىم - مەرىپەتنىڭ خىزمىتىنى قىلىشقا نېسىپ قىلسا، شۇنىڭ بىلەن مەن ئىنسانلارغا پايدىلىق بولغان بەزى كىتابلارنى يېزىپ قالدۇرالىسام، نېمىدېگەن ياخشى بولاتتى ھە! دەيدىغان ئۈمىدىم بار ئىدى. چۈنكى بۇ ئەمەلنىڭ ئىنسان ئۆلگەندىن كېيىنمۇ پايدىسى تېگىپ تۇرىدىغان ياخشى ئەمەللەردىن ئىكەنلىكىگە ئېتىقاد قىلىمەن. نېمىشقا دېگەندە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئەگەر ئىنسان ئۆلسە ئۇنىڭ ئەمەلىنىڭ ساۋابى ئۈزۈلىدۇ، پەقەت مۇنۇ ئۈچ ئەمەلنىڭ ساۋابى توختىماي يېتىپ تۇرىدۇ: (يول ۋە كۆۋرۈك ياساتقانغا، مەسجىد سالدۇرغانغا ئوخشاش) ھەمىشە ساۋاب بولۇپ تۇرىدىغان ياخشى ئىش، ئىنسانلارغا قالدۇرغان پايدىلىق ئىلىم، ئاتىسىغا دۇئا قىلىپ تۇرىدىغان ياخشى بالا.»

اللہ تائالا ھەر دائىم ئامان - ئېسەن قىلغان، پۈتۈن يامانلىق ۋە ناچار قىلمىشلاردىن ئۆزى قوغدىغان ھەمدە ھىمايە قىلغان شەھەر مەككە مۇكەررەمەدە ئىستىقامەت قىلىش، شەرىئەت ۋە ئىسلام دەرسلىكلىرى فاكولتېتىدا ئوقۇتقۇچىلىق قىلىش پۇرسىتىنى ماڭا مۇيەسسەر قىلدى، شۇنداقلا ئۇلۇغ ئىگىمىز اللہ تائالا ماڭا كىتاب كۆرۈش، ئوقۇش ۋە يېزىش شارائىتلىرىنى ھازىرلاپ بەردى. دېمەك، اللہ تائالا مېنى ئامان ئېسەنلىكنىڭ ۋە ئىماننىڭ بۆشۈكى بولغان بۇ قەدىمىي ئۆيىگە خوشنا بولۇشتىن ئىبارەت پاك مۇھىتقا سازاۋەر قىلدى. دېمىسىمۇ اللہ تائالا بۇ شەھەرنىڭ ئاھالىسىنى ئۆتمۈشتىن تارتىپلا ئامان - ئېسەنلىك، بەرقارارلىق، خاتىرجەملىكتىن بەھرىمەن قىلىپ كەلمەكتە. اللہ تائالا تولىمۇ راست ئېيتىدۇ: «ئۇلار بۇ ئۆي (يەنى بەيتۇلالاھ) نىڭ پەرۋەردىگارىغا ئىبادەت قىلسۇنكى، ئۇ ئۇلارنى ئاچلىقتا ئوزۇقلاندۇردى، ئۇلارنى قورقۇنچتىن ئەمىن قىلدى» .

اللہ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلار (يەنى مۇشرىكلار) كۆرمەمدۇكى، بىز ھەرەمنى ئامان (جاي) قىلدۇق، ھالبۇكى، ئۇلارنىڭ ئەتراپىدىكى كىشىلەر ئەسىر ئېلىنىۋاتىدۇ ۋە ئۆلتۈرۈلۈۋاتىدۇ، ئۇلار باتىلغا ئىشىنىپ، اللہ نىڭ نېمىتىنى ئىنكار قىلامدۇ؟»

شۇنداق قىلىپ مەن بۇ پاك مۇھىتتا ئون يىلغا قەدەر ياشىدىم. بۇ جەرياندا بىرقانچە كىتاب يېزىپ چىقتىم. شۇ كىتابلارنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسى قولۇڭىزدىكى بۇ كىتاب بولۇپ، ئۇنىڭغا: «رەۋائىئۇل بەيان فى تەپسىرى ئاياتىل ئەھكام منەل قۇرئان» دەپ ئىسىم قويدۇم. مەن بۇ كىتابنى ئىككى قىسىم قىلىپ پۈتتۈردۈم، ئۇنىڭدا ھۆكۈم ئايەتلىرىنى ئىلمىي دەرس شەكلىدە ھازىرلاپ پۇختا يېزىلغان كونا كىتابلار بىلەن ئاسانلاشتۇرۇپ يېزىلغان يېڭى كىتابلارنى بىرلەشتۈرگەن ئاساستا يېزىپ چىقتىم. ئۇنىڭ تېمىلىرىنى ھازىرلاشتا يېڭىچە ۋە ئاسان ئۇسلۇب قوللاندىم، قاتتىق دىققەت قىلىش بىلەن بىرگە ناھايىتى ئىنچىكىلەپ رەتلەپ چىقتىم، توختالماقچى بولغان ئايەتلەر ئۈستىدە تۆۋەندىكىدەك ئون تۈرلۈك نۇقتىنى ئاساس قىلدىم:

- 1 - سۆزلۈكلەر تەھلىللىرى بولۇپ، تەپسىرشۇناسلار ۋە تىلشۇناسلارنىڭ سۆزلىرى دەلىل سۈپىتىدە كەلتۈرۈلدى.
- 2 - ئايەتلەرنىڭ ئومۇمىي مەنىلىرى بولۇپ، ئايەتلەر ئۈزۈنىدە شەكلىدە بايان قىلىندى.
- 3 - ئايەتلەرنىڭ نازىل بولۇش سەۋەبلىرى بولۇپ، ئەگەر نازىل بولۇش سەۋەبى بولسا بايان قىلىندى.
- 4 - ئايەتلەرنىڭ ئىلگىرىكى ئايەتلەر بىلەن بولغان باغلىنىشلىقى بايان قىلىندى.
- 5 - مۇتەۋاتىر قىرائەت تۈرلىرى ھەققىدە ئىزدىنىش ئېلىپ بېرىلدى.
- 6 - ئەرەب تىلى گىرامماتىكىسى (يەنى سۆزلۈكلەرنىڭ زىر، زىۋەر، پەش ئوقۇلۇشى ۋە باشقا ئۆزگۈرۈشلەر) ھەققىدە ئىزدىنىش ئېلىپ بېرىلدى.
- 7 - تەپسىرنىڭ ئىنچىكە ۋە نازۇك نۇقتىلىرى بولۇپ، ئېچىلماي قالغان سىرلار، بالاغەتكە دائىر نۇقتىلار ۋە ئىنچىكە ئىلمىي نۇقتىلار بايان قىلىندى.
- 8 - شەرئەت ھۆكۈملىرى بولۇپ، فىقھىشۇناسلارنىڭ دەلىللىرى ئۆزئارا كۈچلەندۈرۈش ئاساسىدا بايان قىلىندى.
- 9 - ئايەتلەر كۆرسىتىدىغان ئەھمىيەتلىك نۇقتىلار قىسقىچە بايان قىلىندى.
- 10 - مەزكۇر ھۆكۈم ئايەتلىرىنىڭ ھېكمىتى بولۇپ، ھۆكۈملەرنىڭ يولغا قويۇلۇش ھېكمىتى بايان قىلىندى.

مەن ھەرگىزمۇ بۇ كىتابتىكى تېمىلارنى مېنىڭ شەخسىي تىرىشچانلىقىم دەپ ھېسابلىمايمەن. بەلكى ئۇ بۇرۇنقى ۋە ھازىرقى داخلىق تەپسىرشۇناسلارنىڭ قاراشلىرىنىڭ خۇلاسىسىدۇر، اللە تائالانىڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ بۇ ئۇلۇغ كىتاب قۇرئان كەرىمنىڭ خىزمىتىنى قىلىش ئۈچۈن كېچىلەرنى ئۇيقۇسىز ئۆتكۈزگەن، تەپسىرچىلىك بىلەن شۇغۇللانغان، ئايەتلەردىن ھۆكۈملەرنى ئىنچىكىلەپ سۆزۈپ چىققان تەڭداشسىز

فېقھشۇناس، ھەدىسشۇناس، تىلشۇناس، ئەقىدىشۇناس ئۆلىمالارنىڭ، شۇنداقلا قۇرئان كەرىم ھەققىدە كىتاب يېزىشقا بارلىقنى بېغىشلىغان كاتتا ئالىملارنىڭ ئەقىل - ئىدراك قان - تەرىنىڭ نەتىجىلىرىدۇر.

مېنىڭ مىسالىم پەقەت ئۇ يەر بۇ يەردە چېچىلىپ تۇرغان ئۈنچە مەرۋايىتلارنى، قىممەت باھالىق ياقۇتلارنى يېغىپ بىر تىزىققا تىزغان ئىنساننىڭ مىسالغا ياكى ئەڭ چىرايلىق گۈل - چېچەكلەر، راسا پىشقان مېۋە - چېۋىلەر تولۇپ تاشقان بىر باققا كىرىپ قېلىپ ھاياجىنىنى باسالماي قالغان، قولى ئۆزىمۇ تۇيىمىغان ھالدا ئۇزۇراپ بىر دەستە گۈل تىزغان، مەي باغلاپ پىشقان مېۋىلەرنى لېگەنلەرگە ئاۋايلاپ قويغان، بۇنىڭ بىلەن يۈرەككە چەكسىز خۇشاللىق بەخش قىلغان، كۆزى قاراپ تويمايۋاتقان شەخسنىڭ مىسالغا ئوخشايدۇ.

مېنىڭ بۇ كىتابقا بولغان مىسالىم ئەنە شۇنداق تۇر. مەن پەقەت ئىلگىرى ۋە كېيىن ئۆتكەن ئۆلىمالارنىڭ قاراشلىرىنى خۇلاسەلەپ چىقتىم، كونا بىلەن يېڭىنى يىغدىم. مەن، بىر قۇر نەرسە يېزىش ئۈچۈن تەپسىر ھەققىدە يېزىلغان ئانا كىتابلاردىن تەخمىنەن 15 تىن ئارتۇق كىتابقا مۇراجىئەت قىلدىم. لۇغەت ۋە ھەدىس كىتابلىرى تېخى بۇنىڭ سىرتىدا. ئۇ كىتابلاردىن نەقىل قىلغان نەرسىلەرگە ناھايىتى ئىنچىكىلىك بىلەن قاراپ قايسى كىتابتىن ئېلىنغان بولسا شۇ كىتابنى ئالاھىدە ئەسكەرتىپ ئۆتتىم.

مەن ئاللاھ دىن بۇ كىتابنى مۇسۇلمانلارغا پايدىلىق قىلىشىنى، ئۇنىڭ ساۋابىنى ﴿ئۇ كۈنى (ھېچ كىشىگە) مال ۋە ئوغۇللار پايدا يەتكۈزۈلمەيدۇ. پەقەت (ئاللاھ نىڭ دەرگاھى) غا پاك قەلب بىلەن كەلگەن ئادەمگىلا پايدا يەتكۈزۈلىدۇ﴾ دەپ سۈپەتلەنگەن قىيامەت كۈنى مەن ئۈچۈن پايدا يەتكۈزۈلدىغان قىلىپ قالدۇرۇشنى چىن دىلىمدىن ئۈتۈنۈپ سورايمەن.

جىمى ھەمدۇسانالار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھ غا خاستۇر. ئاللاھ تاللانغان بەندىسى، خىللانغان پەيغەمبىرى، بىزنىڭ سەردارىمىز ھەمدە خوجايىنىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا ۋە ساھابىلىرىگە رەھمەت قىلسۇن، شۇنداقلا كۆپتىن - كۆپ سالام يوللىسۇن!

مۇھەممەد ئەلى سابۇنى
شەرىئەت ۋە ئىسلام دەرىسلىرى پاكولتېتى
مەككە مۇكەررەمە